

BARTIN ÜNİVERSİTESİ
BOLOGNA SÜRECİ UYUM ÇALIŞMALARI

PROGRAM YETERLİLİKLERİ,
PROGRAM VE DERS BİLGİ PAKETİ
HAZIRLAMA KILAVUZU

2017

GİRİŞ

Bologna Süreci kapsamında, yükseköğretim kurumlarının eğitim-öğretim programlarının program ve ders öğrenme kazanımlarını tamamlaması ile AKTS kredilerini hesaplamaları beklenmektedir. Buna göre üniversitemizde eğitim-öğretim veren bütün programların;

- ✓ Nasıl bir mezun profili amaçlandığını gösteren programın amaç ve hedeflerini yazmaları,
- ✓ Programın eğitim amaçlarına ulaşabilmek için mezunların ne tür yeterliliklere sahip olmaları gerektiğinin açıklandığı “Bölüm/Anabilim Dalı Program Yeterlilikleri”ni belirlemeleri,
- ✓ Belirlenen program yeterliliklerine ulaşmak için hangi derslerin verilmesi gerektiğine karar vermeleri,
- ✓ Eğitim-öğretim planlarında yer alan/alacak her bir ders için “Ders Öğrenme Kazanımları”nı yazmaları,
- ✓ Ders Öğrenme Kazanımları ile Program Yeterliliklerini İlişkilendirmeleri,
- ✓ Ders öğrenme kazanımlarını dikkate alarak üniversitemizin otomasyon sistemindeki formata uygun AKTS ders bilgilerini Türkçe ve İngilizce olarak hazırlamaları,
- ✓ Ders öğrenme kazanımlarına ulaşabilmek için gerekli iş yükünü ve AKTS kredilerini hesaplamaları gerekmektedir.

Üniversitemiz eğitim öğretim programları, Avrupa Kredi Transfer Sistemi ve Diploma Eki Etiket, AKTS Etiket konularındaki çalışmalarını hızla sürdürmektedir. Bu doğrultuda daha önce tüm programlardan yukarıda belirtilen çalışmaları yapmaları istenmiştir. Fakat yapılan çalışmaların incelenmesi sonucunda bir kılavuza ihtiyaç olduğu tespit edilmiş ve bu kılavuz hazırlanmıştır. Kılavuzda program yeterliliklerinin yazılması, ders öğrenme kazanımlarının yazılması, öğrenci iş yükünün hesaplanması ve Bologna Bilgi Sistemi’ne giriş aşamaları ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Program yeterlilikleri, program bilgi paketi ve ders bilgi paketi içeriği hem Türkçe hem de İngilizce hazırlanmaktadır. İngilizce çevirilere dikkat edilmeli, gerektiğinde Üniversitemiz ilgili birimlerinden destek alınmalıdır.

BÖLÜM 1: PROGRAM YETERLİLİKLERİ YAZMA

Program Yeterlilikleri: Öğrencilerin programdan mezun oluncaya kadar kazanmaları gereken bilgi, beceri ve yetkinlikleri tanımlayan ifadelerdir.

Program Yeterlilikleri, Amaç ve Hedef Nasıl Yazılmalıdır?

1.AŞAMA

1.1. Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi (UYÇ) için <http://tyyc.yok.gov.tr/?pid=11> adresinden Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYÇ) sayfasına giriniz. (Aşağıda ilgili 1. sayfa görülmektedir.)

tyyc.yok.gov.tr/?pid=11

The screenshot shows the homepage of the TYÇ (Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi) website. The header includes the logos of the Ministry of National Education (T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU) and the TYÇ itself. The main content area is divided into several sections: 'AVRUPA YETERLİLİKLER ÇERÇEVESİ', 'ULUSAL YETERLİLİKLER ÇERÇEVESİ', and 'Avrupa Yükseköğretim Alanı Yeterlilikler Çerçevesi (The Overarching Framework for Qualifications of EHEA - QF-EHEA)'. A navigation menu on the left side of the page is visible, with the 'TYÇ Temel Alan ve Programları' link highlighted with a red circle. Below the navigation menu, there are links to 'Faydalı Linkler', 'European Commission', 'Council of Europe', and 'UNESCO'. The main content area also features a 'Temel Alan Yeterlilikleri (Akademik Ağırlıklı & Mesleki Ağırlıklı)' link, which is also circled in red.

1.2. Her bölümün/anabilim dalının kendi eğitim-öğretim programını TYÇ'deki temel alan yeterlilikleri kapsamında değerlendirmesi ve bunlara uygun program yeterlilikleri geliştirmesi gerekmektedir.

1.3. TYÇ Temel Alan ve Programları seçeneğinden Temel Alan Yeterliliklerine ulaşmak için, Programınızın yapısına uygun olarak; Akademik Ağırlıklı veya Mesleki Ağırlıklı seçeneğini tıklayınız. (Aşağıda ilgili 2. sayfa görülmektedir.)

tyyc.yok.gov.tr/?pid=48

The screenshot shows the selection options for the program type on the TYÇ website. The header and navigation menu are visible. The main content area features three dropdown menus: 'Temel Alan', 'Yeterlilik Düzeyi', and 'Yeterlilik Türü'. The 'Temel Alan' dropdown menu is circled in red, and its options are 'Akademik Ağırlıklı' and 'Mesleki Ağırlıklı'. The 'Yeterlilik Düzeyi' dropdown menu has options '1', '2', and '3'. The 'Yeterlilik Türü' dropdown menu has options '1', '2', and '3'.

1.4. Eğitim ve öğretim temel alanları aynı web sayfasından erişilebilen ISCED'e göre sınıflandırılmış ve kodlanmıştır (<http://tyyc.yok.gov.tr/?pid=37>).

1.5. Temel Alan, Yeterlilik Düzeyi ve Yeterlilik Türünü seçerek Ön lisans (EQF LLL- 5), Lisans (EQF LLL 6), Yüksek lisans (EQF LLL 7) ve Doktora (EQF LLL 8) düzeyi için sahip olunması gereken yeterlilikleri okuyunuz. (Aşağıda ilgili 3. örnek sayfa görülmektedir.)

tyyc.yok.gov.tr/?pid=48

Temel Alan		Yeterlilik Düzeyi		Yeterlilik Türü		
14 Öğretmen Yetiştirme ve Eğitim Bilimleri		6. Düzey (Lisans)		Akademik Ağırlıklı		
TYYC Öğretmen Yetiştirme ve Eğitim Bilimleri Temel Alanı Yeterlilikleri (Akademik Ağırlıklı) 6. Düzey (Lisans Eğitimi)						
TYYC DÜZEYİ	BİLGİ -Kuramsal -Olguasal	BECERİLER -Bilişsel -Uygulamalı	YETKİNLİKLER			
			Bağımsız Çalışabilme ve Sorumluluk Alabilme Yetkinliği	Öğrenme Yetkinliği	İletişim ve Sosyal Yetkinlik	Alana Özgü Yetkinlik
6 LİSANS EQF-LLL: 6. Düzey QF- EHEA: 1. Düzey	1-Ortaöğretimde kazandığı yeterliliklere dayalı olarak; alanıyla ilgili kavramları ve kavramları arası ilişkileri kavrar. 2-Bilginin doğası, kaynağı, sınırları, doğruluğu,	1-Alanıyla ilgili ileri düzeyde bilgi kaynaklarını kullanır. 2-Alanıyla ilgili olay ve olguları kavramsallaştırır, bilimsel yöntem ve tekniklerle inceler, verileri yorumlar ve değerlendirir.	1-Bireysel ve grup çalışmalarında sorumluluk alır ve alınan görevi etkin bir şekilde yerine getirir. 2-Kendini bir birey olarak tanıır; varlık ve güçü yönlerini kullanır ve zayıf yönlerini	1-Edindiği bilgi ve becerileri eleştirel bir yaklaşımla değerlendirir. 2-Öğrenme gereksinimlerini belirler ve öğrenmesini yönlendirir.	1-Sanatsal ve kültürel etkinliklere etkin olarak katılır. 2-Toplumun ve dünyanın gündemindeki olaylara/gelişmelere duyarlı olduğunu gösterir ve ve bu gelişmeleri izler.	1-Dış görünüm, tutum, tavır ve davranışları ile topluma örnek olur. 2-Demokrasi, insan hakları, toplumsal, bilimsel ve mesleki etik değerlere uygun davranır.

2.AŞAMA

2.1. Programınızın yeterliliklerini belirlemek amacıyla biriminizde oluşturulan ekip ile programınızdan mezun olan bireyler hangi özelliklere sahip olmalıdır? Hangi bilgi, beceri ve yetkinliklerle donanmış bireyler yetiştireceğiz? sorularına yanıt bulabilmek amacıyla "ihtiyaç analizi" yapınız. İhtiyaç analizi yapabilmeniz için ekibiniz ile birlikte, daha önce programla etkileşime girmiş ve hâlen etkileşim hâlinde olan paydaşlarla (öğrenci, öğretim elemanları, bölüm personeli, mezun, işveren, sivil toplum kuruluşları) iletişime geçiniz ve görüşlerini alınız.

2.2. Disiplinin/çalışma alanının yönelimlerini, geleceğini değerlendiriniz.

2.3. Üniversite ve bölümün vizyon ve misyonunu mutlaka dikkate alınız.

2.4. TYyÇ ve Temel alan yeterlilikleri ile uyumlu ve ihtiyaç analizi sonuçlarını dikkate alarak, programınızın amacını belirleyiniz, bu çerçevede programın amacını tek bir cümle/ paragraf ile ortaya koyunuz. (Aşağıda örnek bir amaç ifadesi görülmektedir.)

2.5. Program yeterliliklerini belirlemeden önce programınızın amacını yazınız. **Programın eğitim amaçları;** Eğitim süreci sonunda mezunların kazanmaları gereken bilgi beceri ve yetkinlikleri tanımlayan ifadelerdir. Başka bir deyişle, programın nasıl bir mezun profili istediğini ortaya koyan genel bir ifadedir. Bu ifadeye uygun şekilde programınızın hedeflerini belirleyiniz. Hedef sayısı altıyı geçmemelidir.

Örnek amaç cümlesi: Öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği bilgi, beceri ve özelliklere sahip, sözel yeteneği gelişmiş, eğitim biliminin yaklaşım, yöntem ve tekniklerini özümsemiş, yaratıcı, eleştirel ve bilimsel düşünen, bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanan, öğrencilerle ve

çevresiyle etkili iletişim kuran, iş birliği yapan, girişimci ve sorun çözen, sorumluluk sahibi, farklı görüşlere saygılı, sosyal bilgiler eğitimi alanındaki yenilikleri ve gelişmeleri sürekli izleyen, okumaktan ve öğrenmekten zevk alan sosyal bilgiler öğretmenlerini yetiştirmektedir.

Örnek Hedefler:

1. Öğrenciyi merkeze alan, insana saygı ve sevgiyi önceleyen ve insanın gelişmesine katkıda bulunan,
2. Zihinsel yönden gelişmiş, zihinsel becerilerini en üst düzeyde kullanan,
3. Bilimsel olarak üretken, toplumun ilerlemesine katkıda bulunan,
4. Yeni düşüncelere açık, onları takip eden ve yeni düşünceler üreterek her alanda öncü komuma geçen,
5. İşbirliği içinde çalışan, kendisine verilen görev ve sorumlulukları hakkıyla yerine getiren,
6. Sosyal sorumluluk üstlenen, ulusal değerleri geliştirerek evrensel boyutlara ulaştıran sosyal bilgiler öğretmenleri yetiştirmektedir.

3.AŞAMA

3.1. Temel alan yeterlilikleriyle uyumlu olarak **15 taneden fazla olmamak kaydıyla** (ideali 10-15 arasında) program yeterliliklerinizi belirleyiniz. Şu anda otomasyon sisteminde program yeterliliklerinin sayısı 10'dan aşağı olan bölümler/anabilim dalları program yeterliliklerini tekrar gözden geçirmelidirler. Program yeterliliklerini bilgi, beceri, yetkinlikler başlıkları altında düzenleyiniz. Yeterlilik düzeyinize (ön lisans, lisans, yüksek lisans, doktora) uygun TYYÇ temel alan yeterliliklerinizle ilgili tablonun (*Örneğin; TYYÇ Öğretmen Yetiştirme ve Eğitim Bilimleri Temel Alan Yeterlilikleri –Akademik Ağırlıklı Lisans Eğitimi*) sizin için rehber niteliğinde olduğunu ve bu yeterliklerin tamamını kapsayıcı nitelikte program yeterliliklerinizi belirlemeniz gerektiğini unutmayınız. Program yeterliliklerinin mümkün olduğunca gerçekçi, ulaşılabilir ve ölçülebilir nitelikte olmasına, aktif eylem fiili ile yazılmasına dikkat ediniz. Program yeterliliklerinizi hazırlarken yararlanacağınız kaynakların linkleri aşağıda verilmiştir.

- a. TYYÇ, kısa düzey-ön lisans için: <http://tyyc.yok.gov.tr/?pid=32>
- b. TYYÇ, 1. düzey-lisans için: <http://tyyc.yok.gov.tr/?pid=33>
- c. TYYÇ, 2. düzey-yüksek lisans için: <http://tyyc.yok.gov.tr/?pid=34>
- d. TYYÇ, 3. düzey-doktora için: <http://tyyc.yok.gov.tr/?pid=35>
- e. Temel Alan yeterlilikleri: <http://www.yok.gov.tr/content/view/977>

Aşağıda örnek program yeterlilikleri verilmiştir.

Örnek program yeterlilikleri:

Nu	Temel Alan	Program Yeterliliği
1	Bilgi	Sosyal bilgiler öğretmenliği ile ilgili öğretim programları, öğretim stratejileri, yöntem ve teknikleri ile ölçme değerlendirme bilgisine sahiptir.
2	Beceri	Öğrenme öğretme sürecini, öğrencilerin gelişim özelliklerini, bireysel farklılıklarını ve konu alanının özelliklerini dikkate alarak planlar/yönetir, disiplinler arası ve günlük yaşamla bağlantılar kurar.
3		Öğrenme öğretme sürecini özel eğitime gereksinim duyan öğrencileri dikkate alarak planlar/düzenler.
4		Öğrencilerde yaratıcı, eleştirel ve bilimsel düşünme, sorgulama, araştırma ve problem çözme becerilerinin gelişimi için uygun yöntem ve teknikleri kullanır.
5		Öğrencilerin iletişim, dil ve zihinsel becerilerini geliştirmeye yönelik etkinlikler tasarlar/uygular.
6		Öğrencilerde yaşadığı çevreyi tanıma, doğayı sevme ve koruma bilinci, demokrasi ve vatandaşlık kültürü, okuma becerileri ve kültürü oluşmasını sağlayacak, bilimin ve sanatın önemi konusunda farkındalığı artırıcı etkinlikler planlar/uygular.
7		Öğrencilerin gelişimini farklı ölçme değerlendirme yöntem ve tekniklerini kullanarak izler, çok yönlü değerlendirir.
8		Tarih, coğrafya, hukuk, sosyoloji, psikoloji, arkeoloji, felsefe, ekonomi, antropoloji sosyal bilim alanlarına ait bilgi, beceri ve tutum geliştirmeye önem verir.
9		Bağımsız Çalışabilme ve Sorumluluk Alabilme Yetkinliği
10	Öğrenme Yetkinliği	Yaşam boyu öğrenmeye ilişkin olumlu bir tutum geliştirir, bilgiyi etkin bir biçimde kullanır.
11	İletişim ve Sosyal Yetkinlik	Dil bilinci ve duyarlılığı edinmiş bir birey olarak Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanır.
12		Toplumsal sorumluluk bilinciyle, okulu ve okulun bulunduğu sosyal çevreyi geliştirmek amacıyla proje ve etkinlikler planlar/uygular.
13		Yaşam boyu öğrenen bir birey olarak mesleki bilgi ve becerilerini sürekli olarak geliştirir, güncel gelişmeleri takip edebilmek için yabancı dili ve bilişim teknolojilerini etkin olarak kullanır.
14	Alana Özgü Yetkinlik	Mesleği ile ilgili görev, hak ve sorumluluklarını düzenleyen mevzuatı bilir, değişiklikleri takip eder ve uygular.
15		Demokrasi, insan hakları/çocuk hakları, toplumsal, bilimsel, kültürel değerler ve mesleki etik ilkelere uygun davranır.

4.AŞAMA

4.1. Her bir program yeterliliğinin hangi temel alan yeterliliğini (veya yeterliliklerini) karşıladığını gösteren matrisi (TYYÇ Matrisi) hazırlayınız. Doldurulup sisteme yüklenen matrisin bir bölümün örneği aşağıda verilmiştir.

Birim Adı : İlköğretim Bölümü - Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümü / Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı **Eğitim Kataloğu**

PROGRAM TANIMI **PROGRAM ÇIKTILARI** PROGRAMIN ÖĞRETİM PLANI

Sınıflandırılmış Sıralı Düzey / Alan / Program

BİLGİ ▼

:: Kuramsal-Olgusal

TYYC-1 - Sosyal bilgiler öğretmenliği ile ilgili öğretim programları, öğretim stratejileri, yöntem ve teknikleri ile ölçme değerlendirme bilgisine sahiptir.

BECERİLER ▼

:: Bilişsel-Uygulamalı

TYYC-2 - Öğrenme öğretme sürecini, öğrencilerin gelişim özelliklerini, bireysel farklılıklarını ve konu alanının özelliklerini dikkate alarak planlar/yönetir, disiplinler arası ve günlük yaşamla bağlantılar kurar.

Belirlemiş olduğunuz Program yeterliliklerine ulaşabilmek için gerekli olan Eğitim-Öğretim Programınızı gözden geçiriniz. Bu çalışma mevcut programınızdaki derslerin, program yeterliliklerini dengeli bir biçimde karşılayıp karşılamadığını kontrol etmeniz ve eğitim öğretim sırasında düşük düzeyde kazandırılan program yeterliliği (leri) var ise yeni ders(ler) veya var olan derslerdeki eğitim-öğretim aktivitelerine yenilerini eklemeniz veya çıkarmanız için yol gösterici olacaktır.

BÖLÜM 2: PROGRAM BİLGİ PAKETİ

Her Anabilim Dalının/Bölümün ders programlarıyla ilgili bilgiler Üniversitemiz Bologna Bilgi Sistemi web sitesinde yer alırken aşağıdaki başlıklarda sınıflandırılacaktır. Bu nedenle Ders programının özellikleri için aşağıdaki bilgilerin eksiksiz olarak hazırlanmasına özen gösteriniz.

1. Program Hakkında (Program Description)

Bu bölüme çok kısa olarak bölümün tarihçesi, sunulan eğitim öğretim program(lar)ı, mevcut programı benzer programlardan ayıran özellikler, bölümün öğrencilere sunduğu laboratuvar, klinik, teknik olanakları ve öğretim dilini yazınız. Eğitim öğretim programınızda yabancı dilde verilen dersler var ise sayısını veya program içindeki yüzdesini belirtiniz.

2. Kazanılan Derece (Degree to Be Won)

Bu bölümde programınızın ismini belirterek düzeyini (ön lisans, lisans, yüksek lisans, doktora) yazınız.

Örneğin: Programı tüm gereksinimlerini yerine getirerek başarı ile tamamlayan mezunlar "Sosyal Bilgiler Öğretmenliği alanında Lisans Diploması" derecesi alırlar.

3. Kayıt Kabul Şartları (Admission Requirements)

Bu açıklamada tüm programlar için genel koşul olarak kabul edilen lise mezunu olmak gerekir koşuluna ek olarak programa hangi puan türü ile öğrenci kabul edildiği de belirtilebilir. Programa kabul edilmek için diğer özel koşullar varsa bunlar da belirtilmelidir. Eğer var ise uluslararası öğrenciler için kayıt kabul koşullarını da mutlaka belirtiniz.

4. İstihdam Olanakları (Employment Opportunities)

Bu bölümde programdan mezun olan öğrencilerin istihdam olanakları belirtilmelidir.

5. Mezuniyet Koşulları (Graduation Requirements)

Bu bölümde programın mezuniyet koşulları belirtilmelidir.

6. Bölüm Başkanı (ya da Eşdeğeri) (Head of Department (or Equivalent))

Burada bölüm başkanı ve iletişim bilgileri verilmelidir.

7. Akademik Kadro (Academic Staff)

Bu bölümde programın akademik kadrosu, iletişim bilgileri ve personelin özgeçmişine yer verilmelidir.

8. Bir Üst Kademeye Geçiş (The Upper Stage of a Transition)

Bu bölümde programdan mezun olan öğrencilerin bir üst kademeye nasıl geçebileceği, bu geçişin varsa koşulları vb. belirtilmelidir.

BÖLÜM 3: DERS BİLGİ PAKETİ

Programda yer alan her bir ders için aşağıdaki formata uygun olarak, DERS BİLGİ PAKETİ bilgilerini Türkçe ve İngilizce hazırlayınız.

1. AŞAMA

Bu aşamada, ders bilgileri formunun ilk bölümü ile ilgili örnek ve açıklamalara yer verilmiştir. Aşağıdaki örneği ve ilgili açıklamaları inceleyiniz.

ÖRNEK: DERS BİLGİLERİ

Ders Adı	Kodu	Yarıyıl	T+U Saat	U.Kredi	AKTS
Genel Fiziki Coğrafyası	SBE102	2. Yarıyıl	4 + 0	7,0	7,0

Ön Koşullar ^(a)	Yok
Dersin Dili ^(b)	Türkçe
Dersin Seviyesi ^(c)	Lisans
Dersin Tipi ^(d)	Zorunlu
Dersin Verilişi ^(e)	Yüz yüze
Dersin Koordinatörü ^(f)	Doç. Dr. Fatma ÜNAL
Dersi Verenler ^(g)	Doç. Dr. Fatma ÜNAL
Dersin Yardımcıları ^(h)	
Dersin Amacı ⁽ⁱ⁾	Fiziki coğrafyanın temel kavram ve ilkeleriyle ilgili bilgi, beceri ve yetkinlik kazandırmaktır.
Dersin İçeriği ^(j)	Jeomorfoloji (temel jeoloji bilgileri, yeryüzü şekilleri bilgisi), hidrografya (akarsular, yeraltı suları, göller, denizler), iklim bilimi, toprak coğrafyası (oluşumu, çeşitleri, dağılışı, toprak sorunları), bitki coğrafyası (yetiştirme ortamı şartları, dağılışı).
Ders Öğrenme Çıktıları ^(k)	1) Coğrafyanın konusunu, temel kavramlarını ve ilkelerini açıklar. 2) Matematik coğrafya ile ilgili problemleri çözer. 3) Yerkürenin yapısını örneklerle açıklar. 4) Jeomorfoloji ile ilgili olguları yeryüzü şekillerinin genel özellikleriyle ilişkilendirir. 5) Dünyadaki iklimlerin genel özelliklerini birbirleriyle karşılaştırır. 6) Yeryüzündeki su döngüsünün, akarsuların, göllerin, denizlerin, okyanusların ve yer altı sularının genel özelliklerini sıralar. 7) Toprak çeşitlerini ve toprak erozyonunu genel olarak açıklar. 8) Yeryüzündeki başlıca vejetasyon kuşaklarının genel özelliklerini karşılaştırır.

(a) Dersin ön koşulu var ise belirtiniz.

(b) Dersin dilini belirtiniz.

- (c) Dersin seviyesini (ön lisans, lisans, yüksek lisans, doktora) belirtiniz.
- (d) Dersin zorunlu ya da seçmeli olduğunu mutlaka belirtiniz.
- (e) Dersin yüz yüze ya da uzaktan eğitim olduğunu belirtiniz.
- (f) Dersin var ise koordinatörünü belirtiniz.
- (g) Dersi veren öğretim elemanının unvanını, adını ve soyadını belirtiniz.
- (h) Varsa dersi veren yardımcı öğretim elemanının unvanını, adını ve soyadını belirtiniz.
- (i) Dersin amacını öğrenciye kazandırılacak bilgi, beceri, değer, tutum ve yetkinlik olarak bir

cümleyle aktif fiil ile tanımlayınız.

(j) Dersin içeriğini kısaca belirtiniz.

(k) Bu dersi başarı ile tamamlayan öğrencinin kazandığı bilgi, beceri ve yetkinlikleri yazınız.

Ders Öğrenme Çıktıları sayısı genelde 5-8 arasında olmalı, tanımlanırken aktif fiiller kullanılmalıdır. Öğrenme kazanımı yazarken şunlara dikkat edilmelidir (Örnek öğrenme kazanımları yukarıdaki tabloda verilmiştir.)

- ✓ “Öğrencim, bu sürecin sonunda hangi bilgi ya da becerilere sahip olmalıdır?” sorusunu kendinize sorunuz; cevabınız, çalışmalarınıza yön verecektir.
- ✓ Öğrencinin ulaşması gereken öğrenmeyi tanımlayan aktif fiilleri öğrenme kazanımı yazarken kullanınız. Gözlenebilir ve ölçülebilir fiiller belirleyiniz. Örneğin; “... çizer, ... gösterir, ... tasarlar, ... yapar, ... problem çözer, ... açıklar, ... örnek verir, ... uygular, ... eleştirir, ... karşılaştırır, ... çalıştırır, ... listeler, ... ilişkilendirir, ... kullanır, ... değerlendirir, ... açıklar, ... sıralar.” gibi.
- ✓ Öğrenme kazanımı yazarken belirsiz fiiller kullanmaktan kaçınınız. Örneğin; “...bilir, ... anlar, ... fark eder.” gibi.
- ✓ Her bir öğrenme kazanımı için bir fiil kullanınız. Yani her öğrenme kazanımı maddesi bir eylem fiili ile bitmeli ve bir genel öğrenme ifadesi olmalıdır.
- ✓ Öğrenme kazanımı ulaşılabilir, gözlenebilir ve ölçülebilir olmalıdır.
- ✓ Öğrenme kazanımı gerçekçi ve genel olmalıdır.
- ✓ Öğrenme kazanımı herkes için anlaşılır olmalıdır.
- ✓ Öğrenme kazanımı yazarken dersin süresine, öğrencinin özelliklerine, dersin seviyesine (ön lisans, lisans, yüksek lisans, doktora) dikkat edilmelidir.
- ✓ Öğrenme kazanımı öğretim elemanının değil, öğrencinin yapacaklarını göstermelidir.
- ✓ Herhangi bir dersteki konuların başlıkları Öğrenme Kazanımı olarak ifade edilmemelidir.

2. AŞAMA

Bu aşamada, ders bilgileri formunun ikinci bölümü ile ilgili ders akışı ve açıklamalarına yer verilmiştir. Aşağıdaki örneği ve ilgili açıklamaları inceleyiniz.

ÖRNEK: DERS AKIŞI

Hafta ^(a)	Konular ^(b)	Kullanılan Öğretim Yöntemi ve Teknikleri ^(c)	Ön Hazırlık ^(d)
1. Hafta	Coğrafyanın tanımı, konusu, ilkeleri, bölümleri. Coğrafyanın tarihi gelişimi. Evren, güneş sistemi ve dünya	Anlatım, soru cevap, beyin fırtınası, anlam çözümleme tabloları, kavram haritaları, zihin haritaları, gösteri.	
2. Hafta	Dünyanın şekli ve boyutları. Dünyanın hareketleri ve sonuçları. Ayın hareketleri ve sonuçları. Güneş ve ay tutulmaları	Anlatım, soru cevap, beyin fırtınası, anlam çözümleme tabloları, kavram haritaları, zihin haritaları, deney, gösteri.	
3. Hafta	Harita bilgisi: Küre. Projeksiyonlar. Enlem. Boylam. Ölçek. Lejant. Haritalar	Anlatım, soru cevap, grup çalışması, kavram haritaları, performans görevleri, gösteri, problem çözme, işbirlikli öğrenme.	
4. Hafta	Harita bilgisi: Küre. Projeksiyonlar. Enlem. Boylam. Ölçek. Lejant. Haritalar	Anlatım, soru cevap, grup çalışması, kavram haritaları, performans görevleri, gösteri, problem çözme, işbirlikli öğrenme.	
5. Hafta	Atmosfer olayları ve iklim: Atmosferin katları. Dünyanın radyasyon bilançosu. Rüzgârlar. Okyanus akıntıları. Hava kütleleri. Atmosfer nemi ve yağış. İklim kavramı. İklim elemanları ve iklim faktörleri	Anlatım, soru cevap, grup çalışması, kavram haritaları, performans görevleri, gösteri, işbirlikli öğrenme.	
6. Hafta	İklimlerin sınıflandırılması. Dünyanın ana iklim tipleri	Anlatım, soru cevap, grup çalışması, kavram haritaları, performans görevleri, gösteri, işbirlikli öğrenme.	
7. Hafta	Dünya'nın yapısı ve bileşimi. Kayaç çeşitleri. Yerkabuğunun hareketleri. Jeolojik Zamanlar	Anlatım, soru cevap, grup çalışması, kavram haritaları, performans görevleri, gösteri, işbirlikli öğrenme.	
8. Hafta	Ara sınav ^(e)		
9. Hafta	Yeryüzü Şekilleri: Yeryüzü şekillerinin oluşumunda etkili olan kuvvetler. Akarsu topografyası (flüvyal topografya): Buzul topografyası. Rüzgar topografyası (Kurak bölge topografyası)	Anlatım, soru cevap, grup çalışması, kavram haritaları, performans görevleri, gösteri, işbirlikli öğrenme.	
10. Hafta	Kıyı topografyası (dalga ve akıntıların oluşturduğu şekiller). Karst topografyası (Karstik araziler üzerindeki yüzey şekilleri). Yapıya bağlı (yatay, monoklinal, kubbe, kıvrımlı, faylı, volkanik) olarak oluşan yüzey şekilleri	Anlatım, soru cevap, grup çalışması, kavram haritaları, performans görevleri, gösteri, işbirlikli öğrenme.	

11. Hafta	Yer altı suları ve kaynaklar. Akarsuların genel özellikleri. Göller ve sınıflandırılması. Denizlerin genel özellikleri	Anlatım, soru cevap, grup çalışması, kavram haritaları, performans görevleri, gösteri, işbirlikli öğrenme.	
12. Hafta	Toprak oluşum süreçleri. Toprakların fiziksel özellikleri. Toprakların kimyasal özellikleri. Toprağı oluşturan faktörler	Anlatım, soru cevap, grup çalışması, kavram haritaları, performans görevleri, gösteri, işbirlikli öğrenme.	
13. Hafta	Toprak profili ve toprak horizonları. Pedojenez rejimleri. Toprakların sınıflandırılması ve Dünya toprak coğrafyası: Zonal Topraklar. Azonal topraklar. Intrazonal topraklar	Anlatım, soru cevap, grup çalışması, kavram haritaları, performans görevleri, gösteri, işbirlikli öğrenme.	
14. Hafta	Vejetasyonun yetişme ortam şartları ve vejetasyon ekolojisi	Anlatım, soru cevap, grup çalışması, kavram haritaları, performans görevleri, gösteri, işbirlikli öğrenme.	
15. Hafta	Yeryüzündeki bitki topluluklarının sınıflandırılması	Anlatım, soru cevap, grup çalışması, kavram haritaları, performans görevleri, gösteri, işbirlikli öğrenme.	
16. Hafta	Genel Sınav ^(f)		

Kaynaklar ^(g)

Atalay, İ. (2005). Genel Fiziki Coğrafya. İzmir: META Basım Matbaacılık.

Doğanay, H. (1993). Coğrafya'ya Giriş "Metotlar, İlkeler ve Terminoloji". Ankara: Gazi Büro Kitapevi.

Şahin, C. (2001). Coğrafya'ya Giriş. Ankara: Gündüz Eğitim Yayıncılık.

Kullanılan Ölçme Değerlendirme Yöntem ve Teknikleri ^(h)

Gözlem, sözlü sunum, proje, öz değerlendirme, akran değerlendirme, grup değerlendirme, dereceli puanlama anahtarı (rubric), performans değerlendirme, kavram haritaları, kısa cevaplı maddeler, çoktan seçmeli testler, eşleştirmeli maddeler, uzun cevaplı maddeler.

(a) Dersin akış planı 16 hafta (14 hafta ders + 2 hafta sınav) olarak düzenlenmelidir.

(b) Dersin konuları 14 haftalık ders saati dikkate alınarak haftalara uygun şekilde dağıtılmalı ve planlanmalıdır.

(c) Dersin konularına uygun yöntem ve teknikler seçilerek belirtilmelidir.

(d) Dersin ön hazırlığı var ise belirtilmelidir.

(e) Dersin 8. haftası ara sınav olarak planlanmalıdır.

(f) Dersin 16. haftası genel sınav olarak planlanmalıdır.

(g) Ders için kullanılacak, yararlanılabilecek kaynaklar belirtilmelidir.

(h) Derste kullanılacak ölçme değerlendirme yöntem ve teknikleri belirtilmelidir.

3. AŞAMA

Bu aşamada, ders bilgileri formunun üçüncü bölümü ile ilgili ders kategorisi, dersin kazanımlarının program yeterlilikleri ile ilişkisine yönelik açıklamalara yer verilmiştir. Aşağıdaki örneği ve ilgili açıklamaları inceleyiniz.

ÖRNEK: DERS KATEGORİSİ

Ders Kategorisi ^(a)	Katkı Yüzdesi ^(b)
Alan ve Alan Eğitimi Dersleri	% 100

DERSİN KAZANIMLARININ PROGRAM YETERLİLİKLERİ İLE İLİŞKİSİ ^(c)

Program Yeterlilik	Katkı Düzeyi	DK1	DK2	DK3	DK4	DK5	DK6	DK7	DK8	Ölçme Yöntemi
PY1	0									
PY2	0									
PY3	0									
PY4	0									
PY5	0									
PY6	5	4	5	4	4	5	4	5	5	1, 3, 5
PY7	0									
PY8	5	5	5	5	5	5	5	5	5	1, 3, 5
PY9	0									
PY10	0									
PY11	0									
PY12	0									
PY13	0									
PY14	0									
PY15	0									

*DK = Ders Kazanımı.

	0	1	2	3	4	5
Katkı Düzeyi	Yok	Çok Düşük	Düşük	Orta	Yüksek	Çok Yüksek
Ölçme Yöntemi		Yazılı sınav	Sözlü sınav	Ödev/Proje	Laboratuvar Çalışması	Sunum /Seminer

(a) (b) Ders kategorisi seçilerek (Temel Meslek Dersleri, Uzmanlık/Alan Dersleri, Beşeri, İletişim ve Yönetim Becerileri Dersi, Destek Dersleri, Aktarılabılır Beceri Dersleri, Alan ve Alan Eğitimi Dersleri, Öğretmenlik Meslek Bilgisi Dersleri, Genel Kültür Dersleri) katkı düzeyi % olarak belirtilmelidir. En az bir ders kategorisi seçilmelidir. Seçilen ders kategorilerine göre belirlenen %'lik payların genel toplamı 100 olmalıdır.

(c) Her ders kazanımının program yeterlilikleri ile ilişkisi kurulmalıdır. Bunun için ders ve dersin kazanımları ile doğrudan ilişkili program yeterliliği/yeterlilikleri seçilmelidir. Bu yeterliliğin ve ders kazanımının gerçekleşmesi sürecinde kullanılacak ölçme yöntemi/yöntemleri seçilmeli ve katkı düzeyi belirtilmelidir. Ders kazanımlarının ayrı ayrı katkı düzeyi yazılmalıdır.

4. AŞAMA

Bu aşamada, ders bilgileri formunun dördüncü bölümü ile ilgili AKTS/İş Yükü Tablosu'na yönelik açıklamalara yer verilmiştir. Aşağıdaki açıklamaları ve örneği inceleyiniz.

Öğrencinin iş yükü: İş yükü, öğrencinin öğrenme kazanımlarına ulaşabilmek için dersle ilgili yaptığı tüm çalışmaları kapsamaktadır. AKTS kredileri öğrenci iş yüküne dayalı olarak belirlenir. Öğrenci iş yükünün belirlenmesinde ise öğrencinin ilgili dersi başarıyla tamamlayabilmesi için ders kapsamında gerekli olan teorik ve uygulama ders saati, öğrencinin sınıf dışında yaptığı çalışmalar, ödevler ve sınavlar dikkate alınır.

Buna göre:

- 1 Yarıyıl = 30 AKTS
- 1 Yıl = 60 AKTS
- 2 Yıl = 120 AKTS
- 4 Yıl = 240 AKTS
- Bir yarıyıl 750-900 saat
- Bir yıl 1500-1800 saate
- 1 AKTS = 25 – 30 saatlik iş yüküne karşılık gelir.
- **Bartın Üniversitesi için 1 AKTS, 25 saatlik iş yükü olarak belirlenmiştir.**

İş yükünün hesaplanmasında UNUTMAYINIZ!

Öğretim Elemanının Öğrenci İş Yükünü Tahmin Ederken Sorması Gereken Sorular	<ul style="list-style-type: none">✓ Dersimde öğrenciye hangi program yeterliliklerini kazandırmayı amaçlıyorum?✓ Dersimin öğrenme kazanımları nelerdir?✓ Dersimle ilgili hangi öğrenim aktiviteleri mevcut?✓ Öğrenme kazanımlarını nasıl ölçüp değerlendiriyorum?✓ Bu öğrenme kazanımlarını kazanması için öğrencinin tahmin edilen çalışma süresi nedir?
---	---

Uygulamada bazı kredi hesaplamaları

1 AKTS nin 25 saatlik işyükü olarak kabul edildiği bir lisans programında:

- ✓ Seçmeli dersler: 240 AKTS'nin %25'i olan 60 AKTS'lik dersten oluşmalıdır.
- ✓ Zorunlu dersler: 240 AKTS'nin %75'i olan 180 AKTS'lik dersten oluşmalıdır.
- ✓ **UNUTMAYINIZ!** Dersin zorluk derecesi ile AKTS kredi miktarı arasında bir ilişki yoktur.
- ✓ Dersin kredisi statü veya prestije bağlı değildir. Öğretim elemanının prestiji veya dersin statüsü kredileri belirlemede kullanılamaz.
- ✓ AKTS kredisi sadece ders saatine bağımlı olmayıp, o dersin oluşturduğu tüm iş yükünü kapsar.
- ✓ Farklı teorik saat ve farklı uygulamalarla aynı çıktı elde edilebilir.
- ✓ Zorunlu ve seçmeli derslerin tümüne AKTS kredisi verilir.
- ✓ İzlenen programdan mezun olabilmek için alınması zorunlu olan tez çalışması, proje çalışması veya staj gibi çalışmalar varsa, bunlara da AKTS kredisi verilmelidir.
- ✓ Ortak servis derslerine (Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi (2 AKTS), Türk Dili (2 AKTS), Yabancı Dil (3 AKTS) vb.) aynı AKTS verilmelidir.
- ✓ Bir dersin AKTS'si o dersin yerel kredisinin altında olamaz.
- ✓ AKTS kredileri tam sayı olarak verilmelidir.
- ✓ Staj, bitirme çalışması vb. tüm kredisiz derslere, AKTS kredisi verilmesi şarttır.
- ✓ Uygulama ders saatleri, teorik ders saatleri iş yükü hesabına katılmalıdır.
- ✓ İş yükü hesabı ders planınızla ilgili olan tüm etkinlikleri kapsamalıdır.
- ✓ Programlarda seçmeli dersler seçmeli havuzunda gösterilmelidir.
- ✓ Zorunlu staj bir ders gibi değerlendirilip, ders planı hazırlanarak programda gösterilmeli ve AKTS kredisi verilmelidir. Örneğin yaz döneminde 3 ay staj yapan bir öğrenci 60 gün* 8 saat =480 saat staj yapmış olsun, $480/25=19$ AKTS kredisi eder. Bu durumda bu stajın kredisi çok yüksek olur. Bunu bölümler 2 ya da 3 döneme yayarak gösterebilirler. AKTS kredisi stajın yapıldığı akademik yarıyıldaki kredilere eklenecektir (Örneğin yaz dönemi yapılan stajların kredisi, bahar yarıyılına ait 30 AKTS içinde hesaplanır). Her akademik birim belirtilen hesaplama yöntemine göre kendi bölümü için staja (eğer varsa) AKTS verecektir.
- ✓ Ders planlarında ders isimleri ve ders içerikleri aynı anlama gelebilecek, program yeterliliklerini karşılamayan derslere kesinlikle yer verilmemesi gerekmektedir.
- ✓ Programda bir yarıyıldaki ve aynı grupta yer alan tüm alan içi seçmeli derslerin AKTS kredileri eşit olacak şekilde düzenlenmelidir. Üniversitemizde seçmeli derslerin AKTS değeri 4 olarak belirlenmiştir.

ÖRNEK

Akademik takvimde 14 hafta ders, 1 hafta ara sınav ve 1 hafta genel sınav (final) haftası bulunmaktadır. Bir ders için örnek iş yükü hesabı aşağıda verilmiştir.

Ders İş Yükü

(SBE201) Dersinin Ders Planındaki → AKTS:5,0 KREDİ : 5,0
Toplam İş Yükü → 128/25(s): 5,12

Öğretim Metotları

Yöntem	Etkinlik	Etkinlik (İng.)	Sayı	Saat	İş Yükü
Tartışma ve Müzakereler	Soru sorma, cevap verme fikir üretme	Soru sorma, cevap verme fikir üretme	14,00	1,00	14,00
Yazma Çalışması	Örnek olaylar önceden inceleme ve sınıfta tartışma	Örnek olaylar önceden inceleme ve sınıfta tartışma	14,00	1,00	14,00
Beyin Fırtınası	Hızlı düşünme, çabuk karar verme, bağ kurma	Hızlı düşünme, çabuk karar verme, bağ kurma	14,00	1,00	14,00
Ödev	Bireysel çalışma, problem çözme, araştırma, sonuç bulma ve öneri getirme	Bireysel çalışma, problem çözme, araştırma, sonuç bulma ve öneri getirme	14,00	2,00	28,00
Seminer	Araştırma, veri toplama analiz ve değerlendirme yapma	Araştırma, veri toplama analiz ve değerlendirme yapma	14,00	2,00	28,00
Staj	Mesleki deneyim, teorik bilgilerin uygulaması	Mesleki deneyim, teorik bilgilerin uygulaması	14,00	1,00	14,00
Grup Çalışması	Birlikte ekip çalışması, iş bölümü yapım, liderlik ve itaat kabiliyeti	Birlikte ekip çalışması, iş bölümü yapım, liderlik ve itaat kabiliyeti	14,00	1,00	14,00
					126,00

Kaydet

Çalışma Türleri

Etkinlik	Etkinlik (İng.)	Sayı	Saat	İş Yükü
Ara Sınav 1		1,00	1,00	1,00
Ara Sınav 2				
Kısa Sınav 1				
Kısa Sınav 2				
Ödev 1				
Ödev 2				
Uygulama				
Final		1,00	1,00	1,00
				2,00

Yukarıdaki tabloda iş yükü sütunu aşağıdaki gibi hesaplanmaktadır.

- Verilen örnek 2 saat teorik ders olduğundan “Haftalık Ders Saati (Teorik+Uygulama) = 2”
- Tablodaki sayı kısmına ise akademik takvimde olduğu gibi kaç hafta ders yapılacağı (14) yazılmalıdır.
- Haftalık saat ve sayı değerlerinin çarpımı o satır için iş yükü olarak hesaplanacaktır. (2x14=28)

- Daha önce değerlendirme içeriği doldurulurken öğrenci tarafından sunum ve seminer gerçekleştiriliyorsa veya ödev hazırlanıyorsa bunların iş yükü hesabında da belirtilmesi gerekmektedir. Öğrencinin sınıf dışı ders çalışma süresi AKTS hesabına dahil edilmelidir.
- Ders kapsamında ödev, sunum, proje yapılmıyorsa bu alanlar boş bırakılacaktır. Fakat tablodaki ara sınav, final sınavı doldurulmalıdır.
- Ara sınav satırı şu şekilde doldurulur; Sayı sütunu öğrenci o ders için 1 ara sınava girdiğinden 1 yazılmalıdır. Aynı durum final sınavı için de geçerlidir. Süre sütunu ise öğrencinin sınavda ne kadar vakit geçirdiği ve ara sınav, finale hazırlık sürelerini de kapsamaktadır.
- 1 AKTS kredisi 25 saat iş yüküdür. Örnekteki dersin AKTS kredisi $128/25=5$ AKTS'dir.
- Toplam iş yükü: İş yükü sütunundaki değerlerin toplamıdır.
- “Bir dersin AKTS Kredisi = Toplam İş Yükü/ 25” olarak hesaplanır.
- **Dersin mevcut programdaki AKTS değeri ile hesaplanan AKTS değeri birbirini tutmalıdır.**
- AKTS/İş Yükü hesabı yapıldığında Bologna Bilgi Sisteminde aşağıdaki gibi bir tablo görünür.

AKTS / İŞ YÜKÜ TABLOSU

Etkinlik	Sayısı	Süresi (Saat)	Toplam İş Yükü (Saat)
Final	1	1	1
Ara Sınav 1	1	1	1
Tartışma ve Münazara	14	1	14
Vaka Çalışması	14	1	14
Beyin Fırtınası	14	1	14
Ödev	14	2	28
Seminer	14	2	28
Staj	14	1	14
Grup Çalışması	14	1	14
Toplam İş Yükü			128
Toplam İş Yükü / 25 (s)			5.12
Dersin AKTS Kredisi			5

*Çalışmalarınızda gösterdiğiniz sabır ve özen için
teşekkür ederiz.*

**Bologna Koordinatörü
Doç. Dr. Fatma ÜNAL
E-mail: fatmaunal@bartin.edu.tr
Tel: 0378 223 52 05**